

Die Kunst der Papierherstellung

Handbuch

der Papierherstellung
des Textils

von Dr. phil. Carl Neuberger

Leipzig

1891

Verlag von C. Neuberger

69-9
450

2 1/3
11

L
2

Kambeefchi

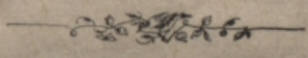
un

Leipzigas mifiones darbiba pee teem.

Aprakstijis

mifionars Ernst Bruker.

Otrais isdevums.

Rigā, 1902.

Sond-Poliemstij, Kauf-celā Nr. 3.

L. V. B.
in. 249.597

0309094056

Дозволено цензурою. — Рига, 24 Января 1902 г.

Drufats pee Aleksandra Groffet, firmā: J. Deutsch, Rīgā, Maršātaļ celiņā Nr. 1.

Dahwinajums.

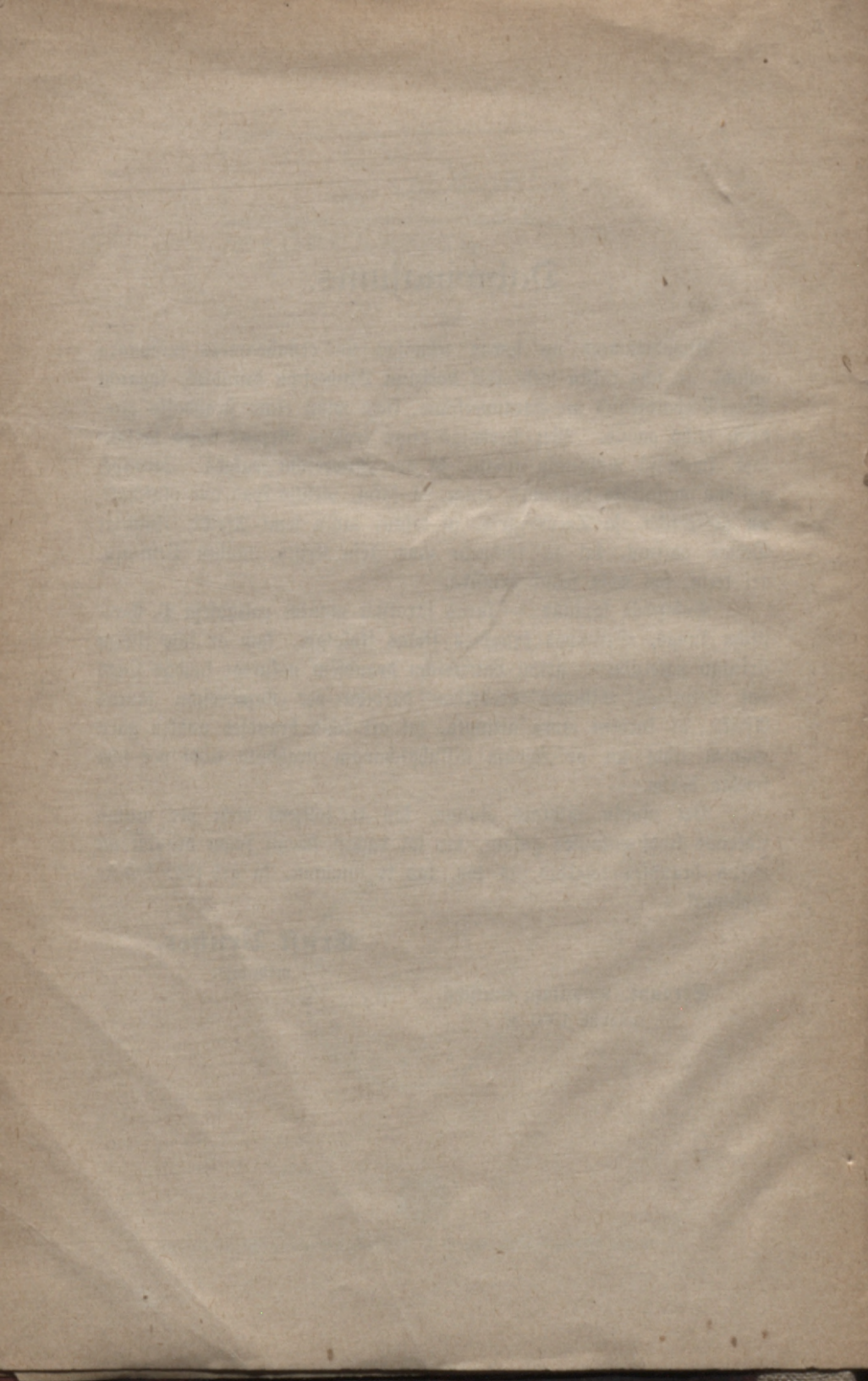
Atwadidamees no ņawas tehwiņas un eestahdamees misionara amatā, ar ņeho rakstu wehl reis ņweizinu Latweeņchu draudņes, ihpaņchi Wez-Beebaldņenus un Straupeeņchus, kuru widū eņmu strahdajis gandrīh trihs gadus. Wez-Beebalgā eņmu ņpehris pirmos ņolus tā jaukajā, ņwehtajā mahzitaja amatā, kā ari Latweeņchu walodā; Straupē, palihga mahzitajs buhdams, eņmu, tā ņatot, plehtis ņpahrnus plaņchaki, un nu eeņchu, ja Deews grib, uņ tahtlu, tahtlu ņemi Afrikā, ņludināt Deewa gaiņmu, lai ta ņpihdetu ņaur Jeņu Kristu, muhju Beņtitaju, ari teem, kas wehl ņehņch tumņibā.

Sekoņchās lapinās, — kuras ņarakņtot manim palihdņeja P. Pauliņcha kungs, Straupes draudņes ņkolas ņkolotajs, kam ar ņeho iņteizju ņreņnigu pateizibu — gribu Latweeņchu draudņem paņneegt kahtas ņinas par Leipzigas miņiones beedribas darbibu pee Kambeeņchu tautas Afrikā, uņ kureeni eņmu aizinats, lai ari ņchis draudņes nahtu garā manim lihds un ar ņawām aiņluhgņchanām strahdatu lihds pee ņeho ņwehta darba.

Bet muhju mihtais Kungs, kas ir ņolijees buht pee mums iņdeenās lihds paņaules galam, tas lai bagati ņwehti ņawu draudņi un wiņus draudņes lozektus, tā tos, kas ir tuwumā, kā ari tos, kas ir tahtlumā! —

Ernst Bruņer,
mahzitajs.

Straupē, mahzitaja muiņchā,
auguņtā 1900. g.

Kambeefchi un Leipzigas misiones darbiba pee teem.

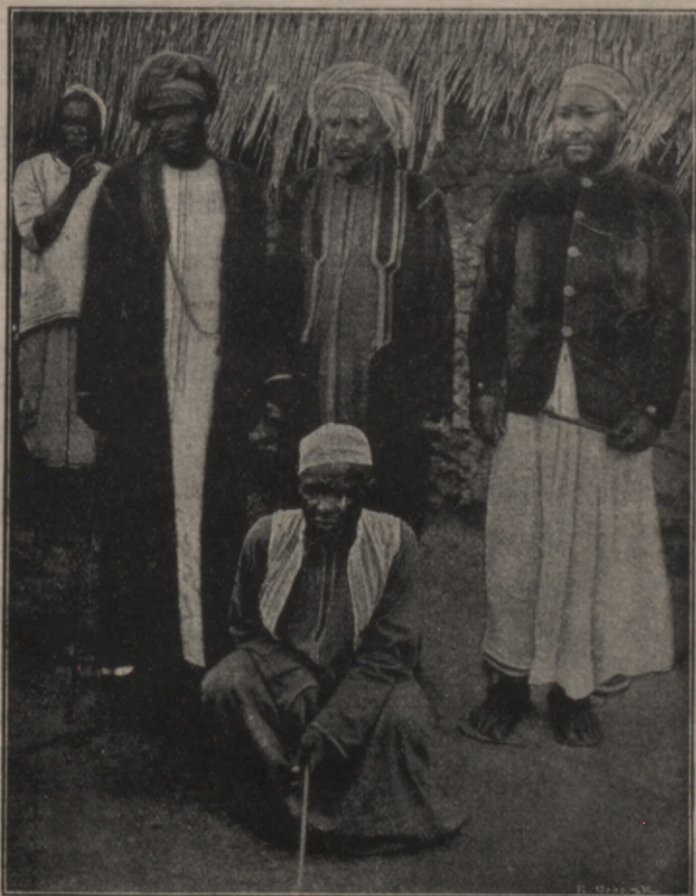
I.

Kambas jeme un laudis.

Kamba, jeb kã Kambeefchi paschi to nojauz, Ukamba, atrodãs Afrikas austruma pusē, apmehram 170 werstes no juhrmalas. Pehdejã laikã ari pee mums daudj runaja par Buhreem. Buhru seme ir daudj tahtaki uš deenwideem. Pretorija, winas galwas pilsehta, ir 2600 werstes no Mombafas, wisleelakas pilsehtas Anglu Riht-Afrikã, pee kuras peeder ari Ukamba. Lai šcho attahtumu waretu labaf apfert, šalidsfinašchanas dehl peeminesim, ka Niga stahw no Ufas 1880 werstes un ka no Nigas lihds Ufai jabrauž pa dšelszjelu 4 deenas un naktis bej apstahšchanãs! Ukamba atrodãs augstu, muhschigu űneegu apklahtu kalnu starpã. Seemelõs ir Kenia kalns un deenwidõs Kilimandscharo kalns. Seme ir loti kalnaina, daudj upes tai tek zauri un dara to augligu. Gan japeemin, ka leelaka dala no šchim upēm iűűihűi karstãs wafarãs un űaušõs gaddõs, kad leetus nelihűi. Zitabi tur lihűi pa diweem lahgeem: nowembri un dezembri un no marta lihds maijam. Zeels űaufums katru reisi atnes badu. Jo breefmigs bads pa Ukambu ploűjãs no 1898. gada rudena lihds 1900. gada űahkumam. Zaur šcho badu leelakã dala Kambeefchu gahja bojã Tikai zaur mihlesűibas dahwanãm, kuras bija űalafitas Eiropã un kuras miűionari isdalija badazeetejeem, daudsus ustureja pee dšihwibas.

Par Ukambas dabas parahdibãm runadami, peeminam wehl zitu kahdu mozibu, kas mums pawisam űweűcha un kas loti kaitiga augligai semei. űilweki gan mehginajuűchi to wiűadi apkarot, bet űchee mehginajumi lihds űchim wehl maű to palihdsjejuűchi. Mehs runajam par — gahju-űifeneem. Zau wezãs deribas űuhdi labi paűina űcho eenaidneeku. Praweets Zoels daudj par teem runã űawã grahmatã. Wiűsu bareem űifeni laiűchãs no űeemelu-rihteem, no Arabijas, uű Riht-Afriku, űazeldami ar űpahrneem breefmigai aufai lihdsigu troűni, un gahschãs wirűu gatawãm druwãm, pilnã lapu grefnumã stahwoűchãm palmēm, bananēm, ananas űokeem, akazijãm, un uű ahtru roku, daűchreis tikai kahdãs űtundãs, wiűs ir űapluhdis, wiűs aprihts űcho negauűchu wehderõs! Bet ar to ween űchis breefmas wehl naw galã: wejee űifeni atűahj űewim pehztetűchus, eede-

dami semê miljoneem olinu! Jaunâ paaudse, kas no ūchim olinam iŋaug, nefahribâ wehl pabrata par ŋawcem wezakeem: ko wezafi wehl nepaguwa apriht, to behrni isdelb lihbs ŋaknei! Ziŋ behdigi iŋŋatâs tahda ŋiŋenu apmekleta seme: kas nupat wehl zilweku ŋirdis eepreezina-
dama, jauki ŋeedeja waj druwâs wilnoja — pehŋ mas ŋtundâm pahr-
wehtuŋees breeŋmigâ postaschâ! Un Ukamba peežôs gadôs (no 1894—
1899) peežas reiŋas peemekleta no ŋiŋeneem! — Bet kâ gan Kam-

beeschi glahbjâs un aiŋŋargajâs no ŋcheem eenaidneeŋeem? Tee rauga ŋazelt ellischiŋu troŋŋni, pilnâ kaskâ kleeŋdami un bungâm bungodami, un doma tahdâ kahrtâ aiŋbeedet breeŋmigôs weefus! Protama leeta, kâ tee ar ŋawu troŋŋnoschanu neka nepanahŋ. Jaunatâ laitâ ar

ziteem eerotſcheem eefahfujchi farot pret ſcheem eenaidneefceem: kahdeem wezakeem ſiteneem eepotê kahdu ſlimibas dihali un laiſch tos atpafat pee ziteem pulkâ. Tâ ka ſitene mehdi dſihwot zeeſchi kopâ, tab eepoteta ſlimiba drihs ween iſplahâtâ pa wiſu ſitenu pulku un iſnihzina to!

Tauta, kas dſihwo ſchini ſemê, Kambeefchi, jeb kâ wini paſchi jawâ walodâ ſauzâs, Wakamba, ir tikai 400,000 dwehjeles leela. Ta peeder pee leelâs tautu familijas, kas apdſihwo Afrikas leelafo datu, pee tâ ſauktajeem Bantu-Mehgereem. Ahda wineem behrnibâ pagaiſchâ, bet uſ wezumu ta paleef tumſchata un tumſchata. Pee-auguſcho ſtarpâ atronamas wiſas ſchis kraſſas pahrejas, ſahkot no kaſij-bruhnas lihdi tumſchi melnai kraſjai. Jo tumſchata ahda, jo mihtaka ta Kambeetim! — Mati teem ari pahrwerſchôs lihdi ar wezumu. Behrneem tee aug gari, pihnem uſ leju, bet uſ wezumu tee ſawelâs weenâ pinkâ, kas naw atpinkojama nedſi iſſkrahpajama ne ar kahdu ſkrappi! — Apgehrbu tee maſ walka. Wiſs winu apgehrbs ir ſega jeb preeſchauts, ar ko tee aiſſefdi gurnus. Kara laikâ wiſri iſpuſchfo galwu ar ſpalwâm un gurnus ar lentâm, lai jo biſtami iſſkatitos ſaweem eenaidneefceem.

Kambeefchu robeschneefi ir: reetrumôs laupitaju tauta Maſaji, ſeemelôs un auſtrumôs breeſnigeer Galaji. Kambeefchi ſadalijufchees 15 ziltis. Ziltis nedſihwo atſchkiruſchâs katra par ſeni, bet zita zaur zitu. Nereti trihs un pat iſchetras ziltis dſihwo weenuweet. Katrai ziltij ir ſawa zilts-ſihme. Ta apſihme kahdu meſcha ſwehru. ſchi ſwehra wahrdâ ſauzâs wiſa zilts un paſchu ſwehru zilts peederigeer taupa un ſaudſê. Kildai iſjelotees ſtarp dimeem daſchadu zilſchu lozeekleem, ſapulzina tuhlin wiſas weetejus zilts lozeektus un — zilſchu karſch ir kahjâs! — Zilts eeradums ir, iſwehlet ſew ſewu allaſch no ſweſchâs zilts meitâm. — Kambeefchi dſihwo meeſtinôs jeb zeematôs. Katram zeematam ir ſaws wezakais, ko augſti zeeni un godâ.

Wahrds „wakamba“ noſihmê zelotajus, jo Kambeefchi ir nomadu jeb ſtaigulu tauta, kas wiſwairaf nodarbojâs ar loſkopibu. San tee ari ſeni apſtrahda, bet ſcho darbu wini tikai tif daudi peekopj, jif wajadſigs winu dſihwes uſturam. Wiſa winu mihleſtiba peeder winu gowim, aitâm un kaſâm! Tâs ir winu ſepnumôs! Kamehr lopeem ſahles deefgan, tikmehr Kambeefchi paleef uſ weetas. Tifko ta wiſâ apfahrtnê noganita, tê tee ari tuhlin noahrda ſawas buhdinas un uſzel tâs zitur, nereti tikai 10—20 minutu gahjumu tahtaf no mežâs weetas. Winu buhdinas zeſtas no kaſrtim, kuras tâ ſaſleetas, kâ pee mums ſchepuri ahbolina laufôs. Kaſrtis apklaſj ar ſahli un bananu platajâm lapam. Buhdas iſſkatâ toti lihdiſigas leelâm ſeena kaufſem. Saprotama leeta, ka tahdâ buhdâ leelâ daudſumâ ſaſtopami daſch-daſchadi netihrumi un ſinamee maſee kufainiſchi; turpat kopâ ar

zilweeem weenâ pajumtâ dšihwo ari wistas un ziti mahjas kufstoni. Gaišs tahdâ nehgeru buhdinâ ir tahds, ka Europeetis tur newar wis ilgi uskawetees. Ap buhdinu staidjās zelt sehtu no dadšceem un fruhmeem. Mašaju usbrufums 1891. gadâ peešpeeda Kambeesčhus nomestees tumaki kopâ leelakōs zeematōs jeb meestindōs, bet kad pirms Wahzeesčhi un tad Angli Mašajus pahrwareja, tad Kambeesčhi atkal eesahkufčhi wairaf un wairaf isklišti pa wiju semi un dšihwot mašakōs zeematōs.

No labibas Kambeesčhi fehj wiswairaf maišu, mžee (ta lihdsinajās muhšu kweescheem), tad wehl šahda bananas (tās ehđ tã, kã pee mums kartufelus) un fonde-pupas. Wišu to wini leeto tikai kã pawalgu. Galwena pahrtika wineem ir peens. Kambeesčhi bauda gandrihs tikai šahbo peenu ween. Tas nahk no tam, ka wini šawã slinkumã netura tihrus šamus putrahbolu mifas peena traufus. Traufōs aišween paleef kahds atlikums peena, kas šakšahbis. Kad nu šchahdōs netihrōs traufōs eesej no jauna šaldu peenu, tad tas ari jo drihs šakšahbsi. Peenu dšer ari šajauktu ar ašinim, ko nolaišch jeb notežina dšihweem kufstoneem: wišupirms nošeen leelo šakla ahderi ar šitnu, tad eeschauj ahderē mašu ašu bulti, lai aiinis notežetu, un pehž tam bulkes iščhauto zaurumu aišmechre ar mahleem waj zitu kahdu lihpanu šmechri. Zaur tahdu ašinu šaudejumu lopeem gan jo drihs jaet bojã, tomehr Kambeesčhi to negrib tizet, un tã pašchi paleef šaweem mihleem lopineem par bendem! Beš lop- un šemkopibas Kambeesčhi it išweizigi peeškopj ari tirdšneezibu. Tautã, kas dšihwo wairaf uš Afrikas wideeni, tee aišnes drahnas, drahti, pehrles, bet eeperk turpreti no wineem lopus un elefantu šobus, bada laikã ari labibu; uš Mambaju nes wiswairaf tabaku un elefantu šobus. Beš tam Kambeesčhi ari ar wehrgeem tirgojãš. Wini pat šamus pašchu behrnus pahrdōb Ara-beescheem. No Wandorobo-tautas (medneeku tauta) wini šewim eepehrk feewas un kalpones. Tãš naw dahrgas, jo eemijamas pret 5—6 šakã! Kas ar lopeem bagats, tas šewim wairaf feewas eepehrk! Šaprotams, šchahds feewas eeguščhanas weids, kã ari wišpahrigi waldoščã daudš-feewiba jo gaišchi rahda, žil mašã wehrtibã šeweetes pee Kambeescheem ir un uš žil šema pakapeena tãš tur šahw. Šeewa tur ir wehrgs. Wina ir wiša darba daritaja. Winai jaapkopj neween buhdina un behrni, bet ari lauki un lopi. Wihrs, nerunajot par jau peemineto tirgoščhanos, daudš, ja wehl par lopeem gahda, bet medus laikã (tã no maiša lihds auguštam) tas tikai uš to ween doma, kã išbruhwet jo štipru dšehreenu, ko tur nošauž par „tembo“. Tembo išgatawo no bananã, labibas un medus. Trošchnainãs, ar daščadã dežã šaweenošãš dšihres, kas nereti welkãš nedelã, — Kambeesčhi dšer šcho wineem tik mihto „tembo“. Tahdãš reisãš ir prahtigaki, tahdam peedšehruščam zeematã ne-eet ne tuwumã!

Šai gan wišu šcho apdomajot, newaram runat par kahdu nekahdu šahrtigu šamilijas un laulibas dšihwi pee Kambeescheem, tad tomehr

jabrihnäs, zif loti tee mihto jawus behrnus un kà tee puhlās, winus apgahdadami un ufaudfinadami.

Apfkatišim ihsumā Kambeeschu behrnu audsinaschanu!

Jaunpeedsimuscham behrninam drihši dod wohrdu. Wahrdu dod masinajam ne tā, kà pee mums pehž kalendara, bet gandrihš tā, kà pee Zuhdeem bija parasts, pehž teem apstahklem, kurōs behrns dšimis. Wežā deribā, peemehram, Abrams un Sahra, Deewa pavehlel paflaušidami, dewa sawam dehlam wahrdu Zsaafs, tas ir: winšch šmejās, tahdel ka Sahra bij šmehjušees, kad tai dehls tifa apsolits. Tā ari Kambeeschi nosauž behrninu, kas dšimis bada laikā, par „munalo“, t. i. bads, un behrnu, kas dšimis plaujas laikā, — par „mumo“, t. i. šwehtiba. Kad weenā deenā ar behrninu rabišees jehrinsch waj kasina, tad behrns dabū wahrdu „ndžau“, t. i. aita un t. t. Ar wahrda došchanu šakriht ari behrna „rahdišchana“ laudim, kas saweenota ar daschadeem upureem un burwju zeremonijām. Pee buhdas, kurā behrns peedsimis, šapulzejās wišt behrna peederigee. Pa zaurumu, ko tikai šchim noluhkam ween isplehšch buhdas seenā, mahte ar jawu behrninu isleen ahrā. Behrns jo beši eetihts lafatōs, lai buhtu pasargats no launām azim un no burwju škaudibas. Pa tam behrna tehws no aitas ašinim, kas šajauktas ar misu pulweri un uhdeni, šataiša kahdā traukā pretburwibas dšehreenu. Aitas galu šanahkuschee weest apehd. No pretburwibas dšehreena bauda wišupirms mahte. Dšehreena atleekas islej buhdinas preekschā, aishužšchanas noturedami par behrnu un mahti. Pehž tam no taukeem un šadešinatatas bešdeligas pelneem taiša šmehri pret faininu nenowehtibu un apburumeem. Ar šmehri aptraipa kà behrnu, tā mahti. Wihrs, šcho aptraipišchanas zeremoniju isdarijis, pee-eet pee rabišees ar behrnu, kuru tagad istin no autineem, un pašludina klastešochem: „Ce kawizzi“, waj: „Kiletu ju“, t. i. „ah, dehls!“ waj: „ah, meita!“ Ar to beidšās behrna eewešchana zilweku šabeedribā.

Kaut gan zaur šcho „rahdišchanas“ zeremoniju behrns „apzeetnats“ pret burwibu us wišu muhschu, tad tomehr tehvam wehl bail, ka behrnam kahds launs gars waj zilweks ko nenodara. Tadeht winšch aptarina un apleek behrna faklu, rotas, gurnus un kahjas no weenas weetas ar wišadeem pesteeem: kaulceem, lentām, malkas gabalineem, lapām, ischuhflu ahdām un t. t., un tahdam nabaga apgruhtinatam tahrpnam gandrihš lihš peektajam dšihwes gadam šchi nastā drehbju weetā janes.

Mahte pati sīhda jawu behrninu 2—3 gadus. Sawu masino wina nekad nepamet weenu. Tahdās reisēs, kad winai šajanes mahjā wajadsigais uhdens waj jataiša ehdeens, sīhdainiti usrauga leelakee behrni. Žitadi mišlulitis mahtei it wišur ir lihš, kur ween ta eet. Masos sīhdamos behrnus nehša ahdas kulē waj ari us plezeem, peešee-tus ar joštu. Leelakee šehsch mahtei taišni us plezeem waj ari us nastas, ja tahda nešama, peeturedamees pee mahtes mateem waj pee kahdas

ñkfnas. Ehrmoti, žif ruhpigi netihree Kambeefchi par to gadha, ka winu behrnini allajch buhtu tihri. Wini tos masga ikdeenas. Bet jo wezaks Kambeetis — jeb kà winjch ſauzàs, Mikamba — jo wairaf winjch bihštàs no uhdena. Deſmit gadus weži behrni maſgajàs fatrà 10. deenà, jaunekli un jaunekles warbuht tà pa gadu reiſ, bet 30 gadus wezee un wehl wezakee — nepawiſam wairs nerahda uhdeni ſawai meefai! Ta weetà Kambeefchi ſawu meefu ſwaida ar ſaſmakufchu ſweeſtu waj ar rizinus elku. Swehtkòs noſrahſo meefu ar ſarfanu ſemi. Jo krahjchni iſſkatotees, tà wini doma, ja ap azim apwełtot rinkus ar baltu, ſilu waj ſarfanu krahju.

Meejigà ſinà behrni tur neattiſtiàs aſtrafi nekà pee mums. Bet garigà ſinà gan pee wineem nomanama agraka attihſtiba, kà darbòs un wahrbòs, tà ari tahdu leetu ſinaſchanà, kaſ behrneem wehl naw

jasin. Bet kà tad zitadi waretu buht? No schuhpota jahkot tee ikdeenas sawus wezafus, brahklus un mahfas reds darom wijubessaunigafos darbuis un dsird tos runajam negehligafos wahrbus. Apgraisichanas laifà — apgraisichana noteef stary jesto un diwpadfimito dshiwibas gadu — wini wehl wairaf eepafihfiàs ar beskaunibu. Lihds ar apgraisichanu, kas saweenota ar daschadam burwju mahkslam un dejam, puifchi un meitas — jo abi teef apgraisiti — paleef par pilnigeem fadsihwes lozefteem! Puifchi zaur to eeguhst teeifibu, peedalitees pee dejam, ismeflet sew bruhiti un t. t. Par bruhiti bruhitgans maksà bruhites wezakeem ihpaschu maksu, ko eepreefsch nolihgfi. Nabadfigi bruhitgani nereti tikai pehz wairaf gadeem dabu eewest sawu lihgaru jawà buhdinà, jo, eefam nolihgta maksà naw ismaksata, bruhiti neifdod. Raksu fwineschana eefahfàs, tiklihds kà jaunais pahris eewests buhdinà, fur tam japaleef 4—5 deenas. Bruhtes mahte winam tur pajneeds ehdeenus. Buhdas durwis apwatte panahfsneeki — jaunekki. Raksneeki pa to laifu lihgfmojàs pee zepta kashu wehricha un „tembo“ turpat ahrpusè pee buhdinas. Eeslodfichanas laifam beidsotees, atwabinatedos godà kà wihru un seewu. Pehz kashàm jaunà pahra dshihwe norit weenmuligi lihds pat kapam pee parasteem Kambeeschu darbeem. Sawus miruschos Kambeeschi aprof bes kahdam zeremonijàm, pat bes behru dserchanas, kà to neweena zita Afrikas tauta nemehdi darit. Miruschos apglaba zeemu wezakee jeb preefschneeki. Lihki (bes kahda jahrfka) nogulda puslihds jeklà bedrè un apber ar semi. Nereti Kambeeschi apmeerinajàs ar to, ka lihkis — daschreis pat pussdshihws flimneeks — teef ismests ij buhdinas un fur nebuht ahrpus zeema nosweests!

Mifionari par Kambeescheem stahsta, ka tee esot jagli, flinki, sinkahrigi, plahpas, lepmi un kildigi. Zaur nesahfigo tembo dserchane tee palikufchi wijai stulbi, garigi tumfchi un glehwi, tà ka negrib nefa leetderiga mahzitees. Schi ihpaschiba ari us winu behrneem pahrgahjust. Raugotees us winu firdi un dabu, Kambeescheem, kà jau wifseem ziteem paganeem, truhst katras dsilakas fajuhsmitibas, pat wifumafakas lihdszeetibas, ko jo gaischi nosfahrjim no scha peedfihwojuma, kuru kahds mifionars atstahsta. Winsch sawà zelà fatika us nahwi fashlimufchu Kambeeti. Scha peederigee negribeja, ka tas nomirtu buhdà un tadehl to igruhda no buhdas ahrà, lai nomirtu zitur. Kad flimneeks taifijas rahptees atpakat buhdà, tad tam to nelahwa. Weidsot winu bes schehlastibas aifneja pawifam projam no pagalma un winu atstahja sem kahda kofa, fur tas, no wifseem atstahs, fluwà hienàm par laupijumu.

Bet wisbehdigaki ir redset, ka schee pagani atrodàs pilnigi sawas meefas wehrdshibà. Meefas grehkus wini ne-eefkata par grehfeem. No ta redsams, ka pilnigas grehku atfichanas wineem pawifam truhst. Par to mifionari stipri schehlojàs. Pehz Kambeeschu domàm wifuleelako grehku — pat ftepkawibu — war nolihdminat ar 60—100 kasàm.

Bet ŝo peeminedami jau esam aifkehruŝchi Kambeefchu religiju, par furu mums wehl fahds wahrds ŝafaka.

Zelodami pa Ukambu, tur neredsam ne deeweklu namu, nedŝ elku tehlu, ne breeŝmigo elku kalpoŝchanu, nedŝ ari ŝaŝtopam elku preeŝterus, kà peemehram Indijà, Tamuku semè, kur ari muŝfu miŝtones beedriba jau 75 gadus ŝtrahda. Bet waj tad Kambeefchi naw elku kalpotaji? Zeb waj wineem pawifam naw religijas un Deewa peeluhgŝchanas? Tà waretu ŝpreeŝt tahds, kas ŝchai ŝemei tikai zauri zelo, bet kas tur dŝihwojis un ar Kambeefcheem tuwafi eepaŝinees, tas par to dabu gluŝchi zitadus eefkatus. Kà pee wiŝam tautam, ari pee tàm, kas ŝahw uŝ wiŝuŝemaka attihŝtibas pakafpeena, tà ari pee Kambeefcheem atrodama kahda nekahda ilgoŝchanàs un zenŝchanàs pehŝ nepaŝiŝtamà Deewa; ari atminas par zilwezes labakafjeem laikeem pee wineem, kà pee wiŝam tautàm, atrodamas. Ari wini daudŝmaŝ ŝin no ihŝtenà Deewa, no debeŝs un ŝemes raditaja un uŝturetaja, no ta Deewa, kas pahrak labŝ preeŝŝ launeem zilwekeem. „Mlungu“ (Deewa) wahrdu tee gan wehl iŝŝauz, bet no Deewa paŝcha wini par daudŝ attahŝlinajuŝchees un tadeht winu wairs neŝpehŝ apfert un tizibà uŝ winu eepreezinatées un ŝtiprinatees.

Ari pee Kambeefcheem atrodam paradifes wehŝiij lihdsigu teifu, furu ŝahŝta, ka eefahŝumà debeŝis ar ŝauli dŝihwojuŝchas wirs ŝemes leelà draudŝibà. Bet tad ŝaule reiŝ par daudŝ tuwu peegahjuŝ adonŝijai un ŝchis fokŝ ŝaules karŝtuma deht nowihtis, — tad iŝzehlwees kilda, kas beigwees ar to, ka debeŝis un ŝwaigŝnes ŝchihruŝchàs no ŝemes. Tà paradifes jaukums winu domàs wehl attehløjàs, bet zeriba, reiŝ atpafak tiŝt ŝchai paradifè, — ŝubufi. Winu religijai truhŝt ta preeka, kahds mahjo miŝta behrna ŝirdi, jo wina zehlwees no tahdàm bailu juhtàm, kas mahjo kalpa waj wehrga ŝirdi. ŝchis bailes, newis no Deewa, bet no gareem, pahrwalda winu religiju, kura tapehŝ ari parahdàs burwibas darbòs un ŝwehru upuròs, noneŝtòs pee ŝentŝchu un ŝlawenu burwu kapeem bada waj behdu laikòs. Tà ŝauktee „maimonu“ jeb miruŝcho gari wada un walda pakafpalizejo dŝihwi, teem peefuhtidami wiŝadu nelaimi, behdas un launumu. Tadeht pakafpalizejeem jaapmeerina ŝchee „maimonu“ ar daŝchadam dahwanam un jaatfargajàs no teem zaur burŝchanu un ar peŝeleem! Tà ween pakafpalizeji glahbjami un paŝfargajami no winu duŝmàm! Wiŝa Kambeefchu dŝihwe, ŝahŝot no ŝchuŝpola lihdsi pat kapam, ir eetinuwees un ŝatinuwees burwu un burwibas walgòs. Burwis walda kà warens waldneeks par mahntizigeem Kambeefcheem: to tas pawehl, to tee dara! Tà ŝchee wiltneeki it labi prot iŝŝuht ŝawus nemahzitòs peeŝritejus. Tahds burwis nereti par ŝawu burŝchanu uŝpraŝa 50 kaŝas, un tàs winam labpraht dod!

Zau agraf runajàm par neprahtigajam burwu zeremonijàm pee jaunpedŝimufcho behrnu „rahdiŝchanas“. Tagad wehl eewehroŝim

kahdus gadijumus, fur ari Kambeeſchi greeſchās pee burwja! Kad kahds faſlimiſt, ſlimā peederigee wiſu pirms par to gahda, ka ſlimiba, kaſ, kà Kambeeſchi domā, zehluſees zaur burwibu, teef atburta. Sefoſchais peedſihwojums noder par ſkaidru peerahdijumu, kà Kambeeſchi ahrſte ſawus ſlimneekus. Neis tſchuhſka bij ſakoduſi tſchuhſku dihditaju. Seſahkās ſakofia tſchuhſku dihditaja ahrſteſchana. Slimneekam lika apgultees uſ leoparda ahdas buhdas preeſchā. Galwas un kahjgalā eeraka ſemē putrahbola miſas pudeli, beſ tam galwgalā ari wehl dadſcha ſaru eemehja. No kahjgala (pahri par kahdu putrahbola miſas traufu) lihds ſehtai un no tureenēs (pahri par kofeem) lihds buhdinai iſwiſka ſchnori. Burwis eeronās ar degoſchu ſahlu kuhli rokā, apkwehpina ſlimneeka kahjas un galwu. Kahdas reiſes wiſch papliſchkina ar pahtagu un tad nem rokā ſawadu ſpehles rihtu, kaſ iſtaijits no iſtukſchota putrahbola, kurā eelaiſts lokaweidigi leeſts kofs ar ſihgām. Ar kofinu tramſchkinadams pa ehmota ſpehles rihta ſihgām, wiſch kà nepahrtigs auns lehta ap ſawu ſpehles rihtu. Turpat iſrazis bedri, wiſch to iſflahj ar leoparda ahdu un leeſt ſlimneekam bedrē eegultees. Nu atwed aſſiti, aiſſwilina tam wilnu un nu tiſ trenkā ap ſlimneeku. Behz tam ſlimneeku eſmehrē ar diwejadām ſahlem. Kad tas padarits, tad eefumj aſſiti buhdinā, pa zaurumu, kaſ ſchim noſuhkam ween buhdinas jeenā eetaiſits. Nu ſlimneekam jarahpjās no bedres ahrā un jaleen pa to paſchu zaurumu buhdā. Aſſiti wehl reiſ ſtumj pa zaurumu, tad eetin leoparda ahdā, eebahſch kurwi, apber ar ſemēm un tā noſmazē. Slimneeka ahrſteſchana turpinajās buhdā, jo atkal dſirdama pahtagas plifſchkinachana. Wiſupehdigi aſſitis teef apehſts un — ahrſteſchana pabeigta! Ja ſlimneeks nu wehl naw wefels, tad, mihtais ſlimneek, ſahz ahrſteſchanos wehl reiſ no jauna! Bet domaju, ka lantajs buhtu pilnigi meerā, kad no manis dabutu dſirdet, ka nabaga ſlimneeks iſweſelojees, jo tad winam nebuhtu wehl reiſ jalafa, kà ahrſteſchana notikuſi!

Bet waj tad ari pee mums kriſtigeem zilweſeem ſcho baltu deen' wehl neſtahw leelā zeenā wiſadi puhſchlotaſi un wezas mahminas, furus ſlimibās un zitās kaitēs mehds peeſaukt?

Beegreeſſim wehribu zitam kahdam gadijumam, fur meklē burwju palihdſibu. Saus gads, leetus nelihſt, gaidams bads. Nu jaupurē, un jajarihko dejas, nu tikai jabur, lai lihtu leetus jeb dabutu ſkaidri ſinat, waj leetus lihs jeb ne! 1893. gadā wiſi Kambas eedſihwotaji ſwineja tahdus „leetus taiſiſchanas ſwehtkus!“ Echos ſwehtkus ſwineja par godu kahdam leelam burwim, ko 1891. gadā Maſaji bija noſahwiſchi. Uſ burwja kapu uſzehla buhdinu no ſahrtim. Tuſchſ mehdus traufs, bungu meetā, bungots no kahdas ſeeweetes, ſaſauza kà wihtreeſchus, tā ſeeweetes uſ ſcheem ſwehtkeem. Seeweetes nahſ bareem un nes ſahles un upuru dahwanas, tabaku, labibu un augtus — leelajam garam, jo gars ehđ wiſu, kautgan tas — kà gudree burwji iſſkaidro — pateeſbā tikai garu ehđot, t. i. labibas un augtu ſpehku, kadeht

atnestas upuru dahwanas paleefot tahdas, fahdas bijufchas. Kautgan leelais gars „ifwilzis“ ij dahwanam to garu, kas tur bijis eefichā, tad tomehr dahwanu „ahrigas“ atleefas it labi noder burwjeem un fihlnee-
feem. Dahwanas fafrauj burwja kapa buhdinas preefichā. Tad it
wijas faftahjās diwās rindās, fadodās rokas un eefahf deet fawu tau-
tifko deju „filumi“. Deju pawada dfeefmas, furām naw nefahda fatura.
Wairaf reijas atfahrtojās tee pajchi tukfchee wahrdi: „Kumbas falnā
tjchuhfka dehj olas“ un feeweetes dfeed, kamehr no leelas fleggichanas
pawifam aiffmafufchas. Pa to laifu wihreefchi nokauj fahdu kaslenu
un ar ta ašinim apflata buhdinas preefichu, pehz kam upurē tur fa-
nestas un fafrautas upuru dahwanas. Pa upuru laifu weenumehr
dejo, pee kam redjams, ka feeweetes jo trafas dejotajās. Ja nu fahdai
aif leelas greefchanās ufnaht reibums un ta apgihbft, tad ta ir wis-
gaischaka leeziba, ka ta no gara „pahrnemta un ka ta nu fklaidri at-
bildēs uf it wifseem jautajumeem, ko tai zels preefichā. Un — af,
tawu brihnumu! — wina ari it fklaidri atbild, kad tai ko jautā:
„Waj buhs leetus?“ jeb: „Waj behrns paliks wefels?“ un t. t. At-
gadās ari, ka gara „pahrnemta“ pawehl wehl reif tahdus pajchus
fwehtkus farihkot, turklaht peefodinadama, lai fanefot wairaf un бага-
tatas upuru dahwanas! Tē nofahrfstam, ka burwju firdis wehl jo
wairaf nem prefī. — Pehz tam fwehtku dalibneeki iffliht pa fawam
buhdinam.

Ja fahdreif atrodi kofa faru, pahrliftu pahr zelu, un faram
krufijki malkas gabalu, un ap fcho fawado krusu noftahditas 7 nafis-
pamafchas, — tad tu fawā preefichā redsi fahda Kambeeſchu wetſcha
neſchtawu, ko tas nolizis, lai ſaglim, kas winu apfadis, uſetu fahda
nelaime waj flimiba!

Breeſmigas mahnutizibas deht un aif bailem no burwju mahflam,
daudſas feeweetes noteſa kā raganas winu iſlikto neſchtawu deht. Tiſko
noteek fahda nelaime, te ari tuhlin ſahf meklet pehz wainigās raganas,
no kuras nelaime zehluſees. Nelaimes apſeſhtais dodās pee burwja-
ſihlneeka un kuru ſchis wiſſinis uſſihlē, to apzeetina un beſ fahdas
ſchehlafstibas wiſu preefichā breeſmigi moza un nonahwe!

Ar to lai preefek par Kambeeſchu mahnutizibu! Wehs te redſam,
fahda wara ir burwjeem un jif breeſmigi mahnutiziba kalpina nabaga
Kambeeſchu tautinu.

Bahrſklatu par religiju nobeigdami, wehl peeminam, ka Kambeeſchi
tiz, ka dwehſeles ir nemirſtigas, bet meeſas augſchamzefſchanās mahziba
un tiziba teem ir pawifam ſweſcha leeta.

Wehl reif atſkatidamees atpaſak uf wiſu to, ko eſam fajijuſchi
par Kambeeſchu religijko un tikumiſko dſihwi, mums trihs leetas jaat-
ſihft par wiſleelakeem miſiones darba kawekleem. Neſkatotees uf tir-
goſchanos ar wehrgeem, kas lihdi ar kriſtigas tizibas iſplahtichanos
iſjuhđ pati no ſewis, pirmā fahrtā kriſtigas tizibas wehſineſchu darbs

apgruhtinats zaur to, ka Kambeeſchi ir nomadu jeb ſtaigulu tauta, kas klejo no weenas weetas uſ otru; otrâ kahrtâ zaur to, ka Kambeeſchu domas un ruhpes uſ to weem iſeet, gahdat par meeſas uſturu un laižigu labkļahjibu; treſchkahrt, un ta ta wiſuſwarigakâ leeta, Kambeeſchi ir tumſchas mahntizibas un wiltigu burnuju pilnigi wehrgi! Waj nu miſione, kas tur jau 13 gadus ſtrahda, pahrwarejuſi ſchos kaweklus? Waj tas laiks ari pee Kambeeſcheem jau peepildijees? Waj jaukâ rihta blaſma ari teem jau auſuſi? Waj ſchehlaſtibas ſaule jau ſpihd par ſcho tautu? Waj tumſiba jau beigujees? Uſ ſcheem jautajumeem tiſai tad wareſim atbildet, kad buhſim tuwaki eepaſnuſchees ar muhſu Leipzigas miſiones beedribas darbibu pee Kambeeſcheem.

II.

Miſiones darbiba pee Kambeeſcheem.

Darbu pee Kambeeſcheem uſſahhdama, Leipzigas miſiones beedriba eemantoja darba lauku, kur jau zita miſiones beedriba bija ſtrahdajuſi. Par ſchis beedribas darbibu ſchê iſhumâ mineſim. Dewinpadſmitâ gadu-ſimtena aſtondeſmitôs gadôs Wahzija eeguwa leelus ſemes gabalus Reetruma- un Riht-Afrika. Wiſâ Wahzija toreis daudſ runaja par ſchim jaunâm kolonijâm. Ari miſiones draugi Wahzija ſchim kolonijam peegreeſa ſawu wehribu un jo nopeetni pahrdomaja un apjwehra, waj ari paſchai Wahzijai nebuhtu peenahkums, gahdat par ſawu jauno pawalſtneeku garigo labkļahjibu, jeb ziteem wahrdeem runajot: waj Wahzeeſcheem-Luteraneem nebuhtu jagahda, ka Reetruma- un Riht-Afrikas paganeem tiftu ſludinats ewangeliums? Ari Leipzigas beedriba, kas lihds tam laikam bija ſtrahdajuſi Indijâ, pahrdomaja, waj ari winai nebuhtu jaſuhta ſaws ſpehks uſ Afriku? Domehr 1885. gadâ pahrleezinajâs, ka iſhtais laiks preeſch tam wehl naw nahzis. Bet weena dala no Leipzigas miſiones beedreem, kas dſihwoja Dawarijâ, ar to nebija meerâ un tadehl paſchi ſaweendojâs jaunâ miſiones beedribâ. Œchi beedriba nolehma ſtrahdat Riht-Afrika. Par ſawu darba lauku ta iſredſejâs Kambeeſchu tautu, pee kuras Wahzu miſionari Krapſ un Kebmanis jau no 1843. lihds 1876. gabam bija ſtrahdajuſchi. Tanî paſchâ weetâ, kur minetee miſionari preeſch 40 gadeem bija uſjehluſchi ſawu ſtaziju, ari pirmee „Hersbrukas beedribas“ miſionari apmetâs. Lihds 1892. gada dežembrim Hersbrukas beedribas miſionei jau bija 3 ſtazijas: Zimba, Mbungu un Œluta. Minetâ gadâ Leipzigas miſiones beedribas pilna ſapulze noſpreeda, uſnemt miſiones darbu ari pee Kilimandſcharo kalna, pee Dſchagga-tautas (Wadſchagga), pehž kam Hersbrukas miſiones beedri wairs negribeja buht ſchirti no

ſawas wezās un mihtās Leipzigas beedribas: 1892. gada 12. dežembri wini atkal ar to ſaweenojās un dahwaja Leipzigas beedribai kà jauku ſeemas ſwehtku dahwanu ſawas ſtažijas. No ta laika Leipzigas beedriba iſhè ir ſtrahdajuſi.

Tagad apfkatiim, ka miſiones darbs katrà no iſhim ſtažijam weizees. Wiſwežaka ſtažija ir ſkuta.

1. Miſiones ſtažija Zimba.

Zimba atrodās uſ ſeemeleem no Mombafas. Mombafā noteek no Eiropas ar fugi. No tureenes eet dſelſjelſch lihdſ otrai ſtažijai Maſeras un no tās lihdſ Zimbai wehl ir 9 werſtes. Zimba ir wiſfkaiſtakà no Kambeefchu ſtažijam. Seme ap Zimbu ir kalnaina un ari pati miſiones ehka ſtahw uſkalnina. Netahlu no ſtažijas ir zeemats. 1898. gadā tani dſihwoja 168 eedſihwotaji, pa leelai dalaſ Suaheli (ar Arabeem ſajaukuichees nehgeri) un Kambeefchi. Zeematam bija pawijam 64 ehkas.

Œtažiju nodibinaja 1886. gada ſeptembra mehneſi miſionari Bachs un Hofmans. Pirma miſionaru ehka bij weenfahriſcha fahriſchu buhwe ar palmju lapu juntu. Bachs 1888. gadā nomira; Hofmans gahja tahtak uſ ſeemeleem un dibinaja otu ſtažiju — Mbungu. Kopā ar Bachu un pehz wina nahwes no 1888.—1898. gadam iſhè ſtrahdaja miſionars Wenderleins, kas ari apprezeja Bacha atraitni. 1898. gada juliā Wenderleinu uſ paſcha luhgumu atſauza no amata. Pehz wina ſtažijas wadibu uſnehmās miſionars Heinrichs Pfizingers (Fizingers), kas dſimis 1868. gadā. 1899. gadā Pfizingers apprezejās un wehl tagad ſwehtigi iſho ſtažiju pahrwalda. No 1899. gada juliā mehneſcha winam ir par paligu miſionars Richards Mendners, kas dſimis 1870. gadā.

Gadeem aiſtefot ſtažija dabuja pawijam zitadu iſſkatu. Wezās ehkas weetā miſionari tagad dſihwo diwſtahwu keegelu namā, kam leela weranda. Nams ſtahw ſkaiſtu palmju, bananu un ananas ſoku widu. Netahlu no miſionaru nama wezās luhgſchanas jeb ſaeefchanas ehkas weetā ir uſželta ſkaiſta keegelu bajniza, ko 1898. gadā maija mehneſi eeſwehtija. 1899. gada bada laikā ari prahwu ſkolas namu uſželta. — Œhis ir wiſwairaf eewehrojamas ehkas uſ miſiones ſtažijai peederigas ſemes.

Miſionari nodarbojās ſchahdi. Nedelas deenās wini wiſwairaf ſtrahda ſkolā, behrnus mahžidami. Lai gan wineem pee iſcha darba pehbejā laikā palihdſ 2 eedſimtee palihgi, tad tomehr wiſ darba gruhtums janes paſcheem miſionareem. Puſkſten 6¼ rihtā ſwana ſkanas aizina uſ rihta luhgſchanu, uſ ko ſapulzejās ka kriſtitee, tā ari daſchi pagani. Rihta luhgſchanu uſſahk ar dſeeſmu, tad laja ſahdu nodatu no bihbeles, ſkaita tehwa reiſi un beidſot atkal nodſeed ſahdu dſeeſmu. Miſionari weenumehr paſchi notur rihta luhgſchanu.

Mehginaja gan rihta luhgšchanas noturešchanu uštizet eedšimteem palihgeem, bet tad kauschu šanahza masaf. Pulkšten 7 rihta luhgšchana beigufees. Behž tam mišionars notur pahtarus ar šawejeem. No pulkšten $\frac{1}{28}$ lihds pulkšten $\frac{1}{210}$ mahža školas behrnus, kas šadalita diwās klajēs. Mahžibas preekšchmeti ir: lašišchana, rakšišchana, rehki-
našchana, bišbeles šahšti, bišbeles pantini un dšeedašchana.

Dašchi školeni pastašwigi dšihwo štažijā. Tur tee dabu pahrtiku un drehbes, par ko teem mahžā un dahršā — „šchambā“ — jaštrahda. Šchee ir tā šauktee koštes školoni. 1899. gada beigās Žimbā bija 20 koštes školenu. Pulkšten weenpadšmitōs ehđ pusdeenu. Behž pusdeenas mišionari mahžās weetejo walodu waj rakšta šprediki, jeb ari šataišās uš štundām. Behđejee darbi no mišionareem praša dauds puškšinu, tadehl ka tee wehl lašga nemahš weetejo walodu. No pulkšten 5 lihđ 6 mišionari atpuhšchās waj eet pastaigatees. Tad tee ari apžeemo šarvus pašinas. Pašchā wakarā wehl mahža peeaugušchos lašišchanā un bibeles šahštōs.

Tā mišionari katrā nedelas deenā it bagatigi Deewa wahrđu šehlku iškaiša wežo un jauno širdis, tās šataišādami Beštitažam. Bet it ihpašchi šwehtdeena ir labās šehlšas šehšchanas deena. Tad notur

divejadus Deewahrbus: preefch pusdeenas Suahleem Suahelu walodā un pehž pusdeenas Kambeescheem Kambeeschu walodā. 1896. gadā tureenes mišionars rakstija, ka šwehtdeenas Deewahrbus apmeklejojot labi. „Nahkt basnizā,” tā mišionars leezina, „jau palizis par eeradumu.” Pehž 1899. gada mišiones sinām basnizu apmeklejušči zaurmehrā 95—100 basnizeni. Šhini škaitli eeskaititi ari skolēni. Ar šho basnizenu škaitli, mihtais lašitajs, šalihšini Žimbas eedšihwotaju škaitu (168)!

Mums toti jāpreezajās par augšchā minetām sinām. Eesahkumā darbs Žimbas eedšihwotaju zeetajā širšču tihrumā bija wišai gruhts. Bet kad nahža bada un šlimibas laiki un mišionari laudim išdalija mihleštibas dahwanas, tad šchis dahwanas atwehra eedšimto laušchu širdis ewangeliuma šludinašchanai, apgaifmoja winu prahtu un domas par mišionaru darbeem, atwehra daščam labam gara azis, atšiht Deewa mihleštibu eefsch Jesus Kristus, wišas pasaules Pestitaja. Šchim Pestitajam un Kungam 1890. gadā peeweda pirmos Suahelus un 1895. gada marta 10. deenā pirmais Kambeetis kluwa kristīts. Wina wahrds ir Ndzuwa. 1899. gadā beigās šhini stazijā jau bija 42 kristīti Suaheli, No 1900. gada eesahkuma mišionars Bšžingers mahža 12 katekumenus, t. i. tahdus, kas wehlās liktees kristītees. 4 no teem ir Kambeeschči. Lai Deews uštur mišionarus pee wešelibas šhini ne-weseligā gaisā, lai šwehti un pašchtir winu darbu un lai wairo kristigo pulzinu!

No Žimbas zetojam uš otru mišiones štaziju — uš Mbungu.

2. Mbungu štazija.

Šho štaziju 1887. gadā nodibinaja mišionari Hofmans un Niedermeiers. Mbungu atrodās seemela-austruma pušē no Žimbas, 25 werstes no tas. Štazijas weeta preefch mišiones darba naw labi išraudšita. Štazijas dibinašchanas laikā winas tuwumā gan bija kahdi zeematini, bei tee bija pahrak tahtu nost no Kambeeschu galwenās nometnes, tā ka šho zeematinu eedšihwotajeem ilgakā laikā nahžās gruhti, šawu tautiško patšahwibu ušturet. Turklaht štazijas tuwumā truhka uhdena un ja ari atas išraka, tad tās tomehr maš uhdena dema. Štazija atrodās leelā klajumā, kas apaudšis ar šahli un weetām ari ar kahdeem kofeem un kruhmeem. Šchis šahlu klajums it ihpašchi šausā gada laikā, kas tur eefriht gada šahkumā, išklatās jo behdigi.

Uš štazijas semes stahweja šchahdas ehkas: štīprs no keegeleem želts un ar bledi apjums mišionara dšihwojamais nams, wajadšigās šaimneezibas ehkas un weentahrscha šaeefchanas ehka jeb kambaris.

Par šchis štazijas mišionara darbibu runajot jāšaka, ka Deewa wahrbus šchē pa leelakai dalai tikai šwehtdeenās wareja noturet. To darija divejadi: preefch pusdeenas iškaidroja šwehtdeenas ewangeliumu

un pehz pusdeenas misionars ar jauahkufcheem laudim par to farunajás. Medelas deenás misionars apmekleja wípus zítus íchini apgabala zeltos faeeíchanas namus.

Skolenu misionari newareja un newareja íadabut, tadeht ía ícha apgabala laudis weenaldfigi un uf garigeem darbeem un lectám wííai íuhtri.

Íat leelais bads, ías tani apgabala ufíahza, tureeneeíshus neípehja nogreeft no nezeleem un peegreeft pee Deewa un deewííshkas dshwes, íautgan misionars ío beeshi aísrahdíja uf íhim Deewa peemekleschanám, íaur íurám Deews íos gríbot pee íewis wííft. Ían wíni weíeleem bareem bada laíká eeradás faeeíchanas namá, ían apstíprínaja misionara wahrípus un pamahzíbas ar „íá“ un „m“, bet wínu dshíwe palíka, íahda bíjuí. Ííás, ía wíneem peetíka ar íapulzeíchanos Deewa namá. Ío wíni íat wehl eékafíja par darbu, ío darot misionáram par íabu un peeprafíja wínam par to alíu. Ío ía íofíahííam, ía newís íarígs, bet meefígs bads íshos íautínus íaeíshanas namá íadfína! Ír arí íotízís, ía íafíha ípredíka wídu íahds íauza: „Íeídsat íel ípredíkot, ían gríbas ehft!“ Íad misionars pehz ípredíka írauzetaju pamahzíja, ía íá íekíahíotees darít, íad íehís ít weenteefígi atbídeje, ía wíńsh arí zítás reííés íahíshot uf „lafíshanu“, ía wínam par to íofshot apíeírbu. Íehís íats írauzetajs íau agraf misionaram bíja íazíjís, ía wíńsh íawas íeewas ían uf íaeíshanam íuhííshot, bet wínu íafshu ían íai íad íeekot meerá. Íá íad bads bíja ías, ías wínu bíja atdfínís uf íaeíshanas namu!

Misionars Hofmans íandrííh íílnus íeííít íadus apírahdíja ísho íeauglígo íemí, íeíeedsíhíwodams íekahdu íawa íruhta darba íanahkumu, ííhds íameíh beídsot 1897. gada 25. aprílí misionaram Píízíngeram, ío íau ío íímbas íafíhííam un ías pehz íofmána ítaízíjas wadíbu ufínehmás, íídeewás wezajos íadabut uf íapulzí, íur íee apfólíjás, íuhíít beírnus íkólá. Ía íad arí íhíni ítaízíjá wínas íehdeje íastahweíshanas gada íkólá ííka tureta, íaut ían íkolenu bíja íotí íaf un íee íafshí íkólú íeapmekleje íahírtígi. Íadeht Leípzígas míííones beedríbas íreeíshíneezíba íofíreedá, beígt íhíni wídu íawu míííones darbu. 1898. gada íowembri Píízíngers aístahíja ítaízíju un aísíahíja uf íímbu. Íafshá íehdeje laíká wíńsh wehl íeedíshíwoje ío íreeku, ía íríhs íofíes íkolení un wína íulainís ííteíja wehleschanos, eet wínam ííhds uf íímbu, íai wehl waretu íahízítees un íanemí íwehtó írííííbu. Íá Deews arí íhái íeauglígá wídu íepameta beí íwehtíbas ufíízígu darbu! — Mííííones namu íoplehífa un wína íleka íuntu aísíweda uf íímbu.

Íagad íelofím uf íhíítaím íambeeshu mííííones ítaízíjam, uf íkutu un Míulangu, íuras atronás Ufambas wídeená!

3. *Skutas stazija.*

Skutas stazija atrodās Ufambas wideenā, kadhā ufkalnā. Wina ir kahdas 250 wersies no juhras. Agrafōs laifōs bija loti gruhti notift turp. Zelojot turp pa karawanu zetu, zekā japaleef 16 deenas. Tikai nedrihftam domat, ka karawanu zelsch ir tahds, kā muhsu leelee, labi uskoptee pasta zeli. Afrikas karawanu zeli naw platafi par muhsu kahjzelineem jeb tekām, kas lihkulotjchu eet pa mescheem un plawam lihds tuwakajam leelzelam. Pa tahdām tekam zelotaji eet zits pakat zita, tā ka tahda karawane daschreis wairak ne kā wersti gara. Tur-
kflaht schahds zelsch naw ne lihdsens, nedf kahds labais: tē tas eet pa tukfnesi, tē pa plascheem sahlu klajumeem, tē atkal pa kruhmeem un Afrikas leelajeem pirmmescheem. Dadschi, ehrlschki un stapekni padara zelofchanu jo gruhtu. Mišionars Hofmans, kas 1896. gadā zelojis no Mbungu uf Skutu, 84 neseju pawadits, ipilgtām krahšām scha zelojuma gruhtumus apraksta. Ihpaschi tad, kad zelsch gahjis zaur pirmmescheem, weetām wajaschjis pat tshettrahpus lihst, lai isfargatos no ehrlschku afajeem dseloneem. Reskatotees pat uf tahdu iswairischanos, zelotaju gihmji un rofas bijuschki pilnigi faftrambati un drehbes faploftas.

Wes tam agrafōs laifōs zelotajeem bija jafargajās no lauwam, leopardem, hienam, elefanteem, tshuhfklam un, pahr upēm pahrzelotees, ari no krokodileem.

Tagad uf Skutu zelot daudf weeglafi. Pa Ugandas dselszetu brauz no Mombafas lihds kibwezi stazijai diwas deenas, un no turenes lihds Skutai jaeet kahjām pa wezo karawanu zetu. Zelsch eet pa kalnainu apgabalu, japahrzelās pahr Uti und Tiwas upēm, lihds kamehr beidsot nonahf pee stazijas, kas jau no tahleenes augstā weetā redfama.

Staziju nodibinaja 1891. gada janwara mehnesi mišionari Sāuberlichs un Niedermeiers. Pehdejam diwi gadi wehslaf flimibas deht bija jaatstahj Afrika un eemihlotais mišiones darbs pee melnajeem. Sāuberlichs pahrwaldija staziju lihds 1898. gadam. Tad winjch gahja tahslaf uf seemeleem un nodibinaja staziju Mulango. Skutu atdewa mišionaram Hofmanam, kas jau no 1896. lihds 1898. gadam stazijas darbus flimā Sāuberlichā weetā rihfoja. No 1890. lihds 1897. gadam Sāuberlicham palihdsēja zentigais mišionars Tremels. 1897. gada septembri Tremels nomira ar schults kaiti (drudfi). Daschus mehneschus schē ari strahdajis mišionars Wills. Ari wina darbibu drihs nobeidfa breefmigais schults drudfis. Patlaban Skutā atrodās mišionars Hofmans, kas ispilba Kambeeschu mišionaru prahwesta (seniora) weetū, un Deewahrdu mahzibas kandidāts Gerhards Ranigs, dsimis 1875. gadā.

Mišionaru dsihwojamais nams ir stalta keegetu ehka. Wes jaim-
neezibas ehkām, kuras pahrbuhweja waj ari uszehla no jauna pehdejā

bada laikâ, uf stazijai pcederigas semes wehl ir faeeſchanas mahja un puiſchu kambaris, furu pehdejâ bada laikâ uſzehla preeſch ſtazijâ dſihwojoſcheem koſtes ſkoleneem un bahrineem. Gan ſchi ehka, kâ ari winas tuwumâ ſtahwoſchâ wiſtu buhdina, 1900. gada 23. februari nodega, bet tuhlin atkal tika uſtaifita jauna, pee kam Rambeeſchi labprahrtigi palihdſeja un nenehma pat ne maſſas par ſawu darbu, gribedami zaur to parahdit ſawu pateizibu par bada laikâ ſanemio mihleſtibu.

ſtatotees uf miſionaru darbibu ſchê aprakſtiito, ſtulbo un weenaldſigo Rambeeſchu ſtarpâ, kas tika par laizigam leetam doma, japeemin, ka eeſahkumâ ewangeliumu ſludinaja kâ paſchâ ſtazijâ, tâ ari wiſdôs apfahrtnes zeematôs. 1894. gada janwari tika 5 Deewa wahrdu ſludinaſchanas weetas minetas, bet ta paſcha gada beigâs jau 15. 1899. gada beigâs neweena Deewa wahrdu ſludinaſchanas weeta naw mineta, kas no jauna buhtu peenahkuſi klah. Miſionari laikam zentigi nodarbojâs ar koſtes ſkoleneem.

Ewageliama ſludinaſchana ir zaur to apgruhtinata, ka ſchejeenes Rambeeſchi dſihwo maſôs zeemôs un turklat ir pahraf neſapratigi un kuhtri. Iſgoſchanâs pehz Deewa wahrdeem wineem ir tik maſa, ka newihſcho noſtaigat 10—15 minutu tahto gahjumu lihſi faeeſchanas ehkai, ja jau reiſi tur bijuſchi un ſawu ſinkahribu apmeerinajuſchi. Wini, luhk, pagehr, lai miſionars tos apmekle winu buhdâs! No miſionaru ſinâm redſams, ka 1899. gadâ iwehtdeenas Deewalpoſchanas zaurmehrâ apmeklejuſchi 90—120 baſnizeni; ſchini ſkaiſi ari ſkoleni eeſkaiſiti.

Meefas behdas, iſſalkums un ſlimibas, dſen pulkeem Rambeeſchus uf miſiones ſtaziju. Ari aiſ bailem no Angleem tee dodâs pee miſionara, domadami, ka tas, par ka behrneem tee ſewi tad noſaus, teem wareſhot palihdſet un tos aiſſtahweſhot pret Angleem.

Lai gan pehz jaunakâ laika ſinâm, miſionars Hofmans ſakâs wehl nekahdu ſawa gruhta darba auglu neredſejis, tad tomehr no ziteem tureenes miſionareem un ſchis semes pehtneekem, kas tur bijuſchi, dabujam dſirdet, ka ſcha miſionara puhles naw palikuſchas beſ ſetmem. Tâ peemehram rakſta, ka ſawſtarpigas kildas un kari tur ſtipri gahjuſchi maſumâ. Miſionara klahbuhtne ween jau daſchu labu reiſii aiſkawejuſi weegprahrtigu aſins iſleechanu. Beeſchi ween meers ſaderets un miſionars bijis par kildas iſſchihreju un pretineeku ſameerinataju. Mahnutizibas pamati tur ari jau ſahlot ſchokbitees. Tâ ſchur tur jau dſirdot klaji ſakam, ka tika Deews warot dot leetu, un ne burwis. 1894. gadâ teek wehſtiis, ka miſionareem iſdeweess iſſkaupt raganu no teeſaſchenu un ka mahnu tiziba dſili eſot eeſaknojusees tika wehl pee wezam wezenitêm. — Bet pehdejâ laikâ ihpaſchi pehz pahrzeeſtajeem bada gadeem, atkal ſahk ſinot, ka bada laika gruhtumi un ſolijumi eſot aiſmirſti, jo Rambeeſchi atkal neſot peſtelu naſtas, atkal ſahlot

weegprahtigi dšert un dšihwot. Un tà jo beeschi atfahrtojäs scheftabas par Kambeefchu weenalbsibu un firdsžeeetibu! Pat wişugruhtakas peemlejšchanas, peem. bads, melnäs bakas un lopu fehrga, žaur furu Kambeefchi devindešmitös gadös pařaudeja leelako datu lopu, naw řehjuřčas lauft winu firdis un tos atgreest pee ta Kunga! —

Un nu apžereřim miřionaru darbu pee behrneem. Lihdř 1896. gada eeřahtumam wiři mehginajumi, peerunat wežakus, lai řuhta řawus behrnus řkolâ, palika beř řetmem. Par mařu gan tos teižäs řuhtit! Ak, žif beeschi miřionaram bijis jađřird: „Rad wiřtâm kaiřa graudinus, tad täs řteigřchuš lařäs kopâ, — dođi drehbeg, tad ari muřu behrni ees řkolâ!“ Beidřot 1896. gada řahtumâ řkolas darbu wareja uřřaht. Bet pařtahwigi řkoleni tikai pařčas řtažijas deeneřteeki bijuřchi. Tagad řtažijâ dšihwo 55 kořtes řkoleni un bařrini; no teem 7 puřeni un 5 meiteneš wehl naw řkolas gadös. Školu apmekle pawiřam 70 řkoleni.

Miřionars Kanigs rakřia par turenes řkolotaja un audřinataja darbu řchahđi. Miřta agrumâ miřionars řofmans atwer logu řlehguš un modina audřeknus un audřeknes no meega uř riřta luhgřchanu. Žits pakal žita — dařham meegs wehl azis — tee řalařäs un řweizina miřionaru ar řawu „jambo“ (labdeen). Tiklihdř kâ wiři řanahkuřchi, dšeed kařdu dšeeřmu. Dšeeřma gan neřtan tik jauki, kâ pee mums, kaut gan melđija ta pati. Puřeni miřto ruřti kâ lahtřchi. Wini doma: jo rupjafa bařs, jo leelaks wihrs. Bež nodseedatas dšeeřmas řofmans lařa preeřřchâ kařdu bihbeles řtařtu, notur luhgřchanu un tad wiři kopâ řkaita tehwa reiši. Kaut gan wiři ir pagani, tad tomehr ar wineem un par wineem luhdř řesus wahrđâ, lai tas wineem atđara gara azis und dođ řaprařchanu, winu atřiřt. — Bež notureteem riřta pařtareem wiřs řkolenu bařs eet uř Tiwas upi peldetees un uhđeni řmelt. Uhđeni pluntřchotees mařařeem nehgeriřcheem nemař negriř patift, bet žitadi winus newar nořřkřiřtiit no wakarejas deenas netiřrumeeem. Garâ rindâ, žits pakal žita, tee eet atpakal no upes uř augřchu pa mařo teku uř řtažiju. Katram rokâ trauks ar uhđeni. Behrneem mahjäs pařnahkuřcheem, miřionars Kanigs řwana mařu řwanimu, kas atronäs pagalma torni; — ta ir řihme, ka leelakařeem behrneem (17 puřeneem un 1 meitenei) řařanahk pee wina uř rakřiřchanas un lařřchanas řtundam. řirmäs klařes řkoleni ir loti dařchabi, řkatotees uř winu dabu, gara dahwanam, augumu un wežumu. Diwi řkoleni wehl ir tik maři, ka teem galwa řneedjäs tikko lihđř galba malai, famehr atfal žiti ir 10—12 gadus wežaki par teem. Weenam no řcheem řkoleneem žau bijuřčas diwas řeewas un wehrgi! Bada laiřa tas pařaudejis wiřu řawu mantu, kađeht meklejis palihđřibu pee miřionareem. Weenu wehrgu tas paņehmiš lihđř uř řkolu. řaprotams, ka řchis nu no wehřđřibas ir břiřhwš. Saeeřchanas namâ, kas řche ari řkolas weetu iřpilda, řtundas burto uřžiřtigi, lařa un rakřia uř tařpelêm. Weelo řkolenu řtundai beidřotees, řwaninřch řařwana mařakos řkolenuš.

Schini klajā ir 15 pušeni un 5 meitenes. Dašam no teem škola ne pavīšam nav pa prahtam. Tā weens sehnš if rihtus nosuda fruhmōs; tur wiņsch blandijās apfahri, ehdamas šaknes rakdams. Bet tit to stundas beiguschās, tē ari muhju draugs atkal eeronās klajā! Bet pehdejā laikā ari šchis školas behglis jau mahš rakstīt burtu „e“! Tahda mešchonū bara školoičanai školotajam wajaga wišai leelas pazeetibas. Meitene, kurai nekahdi negribejās rakstīt, zauru štundu špijeja grifeli un štundas beigās to wehl nebija nošpijejuši! Zits atkal titai pirmo rindu prot pareiši rakstīt no freišās pušes uš labo, bet otro rindu allasch eesahk no labās pušes! Zits sehnš turpreti tuhlin eesahk rakstīt tahpeles labās pušes apakšchejā fakta un t. t. Šchis štundas Kanigs dod if deenas preešch pusdeenas, isnemot sešdeenu, kur wiņsch patš mahzās eedšimto walodu. Pehz pusdeenas behrneem mahzitā mišiones amatneeta Maija usraudšibā diwas štundas jaštrahdā dahrsā. Pee pašcha wakara behrni nes uhdeni un laia šchagarus wakarinu wahrišchanai. Pehz wakarinām tos wehl uš kahdu štundu šasauz faeeschanas namā. Mišionars Hofmans tur wehl ar teem šarunajās par bihbeles šahšteem, kurus tee dširdejušchi šwehtdeenas behrnu mahzibā wajzitā kahdā reišē. Pehz tam pašchi behrni mahzās bihbeles pantus un dšeedašchanu, waj ari rotalajās un nodarbojās ar mišklu usmineschanu.

Šaišchōs mehnescha wakarōs behrni rotalajās pa lauku un katrs tad israhda šawu mahšflu: weens rahpjās kā kirsata, otrs eet kā elefantš, trešchais kā pašwians (pehrtikis) un pehdigi wišš bars lehša pa pagalmu tā, kā wardes! Pehz wakara rotalam notur wakara pah-tarus un tad — wiši gultā. —

Wakarōs školo neween behrnus, bet ari peeaugušchōs, noturedami ar teem laišchanas un bihbeles šahštu štundas.

Schini grubtā darbā Deews mišionareem par pamudinašchanu un par leezību, ka wiņsch ari apzeetinato Kambeeschu ūrdiš ipelj pahrwaret un lozit, peeschkihra to preeku, ka trihs Kambeeschu jau-nekli, kas jau ilgaku laiku bija dšihwojušchi štajijā, 1898. gada maijā isieiza ilgošchanos pehz šwehtās kristibas. 4. juliā eesahkās kristibas mahziba un 1898. gada 4. dezembri pirmee Kambeeschī ūkutā tika kristiiti. Winus šauz: Ņdzau, Koloboi un Džyanda. — Drihš pehz tam wehl ziti trihs peeteijas uš kristību. Starp teem bija weena meita.

Beidšot wehl japeemin, ka 1900. gadā no 15. lihds 19. fe-bruarim šchē notureja pirmo Kambeeschu mišionaru šapulzi prahwešta Hofmana wadibā. Apšpreeda it ihpašchi to, kahdas grahmatas Kam-beeschu walodā turpmat buhtu isdodamas. Lihds šchim titai weena lašama grahmata, mišionara Niedermeiera šazeretā, Kambeeschu wa-lodā ir drukata, un Lukasa ewangeliums, ko 1898. gadā islaida klajā. To pahrtulkoja mišionars Hofmans, pehrlaboja Šauberlichš. Šapulžē nošpreeda, isdot bihbeles peršchu grahmatinu ar kahdām 100—150 bihbeles peršcham un ar Lutera majo katkišmu peelikumā.

4. Mulango itazija.

Mulango, wifujaunakā no Leipzigas mifiones Kambeefchu itazijam, atronās itaisā, upēm un eferineem bagatā, kalnainā apgabalā, ko nošauj Ritwi. Gaišs ir wefeligs un tur ari neplošās draudfis. Itazija itahw apmehram 90 werites uš feemeleem no Itutas pee Ideo upes, kas eetes Divā.

1896. gadā septembri mifionars Hofmans apzeloja ūho apgabalu un atradis, ka tas labi apdūhwots, to eefatija par derigu jaunās itazijas dibinaūchanai. 1899. gada ūahumā ūho darbu uūtizeja mifionaram Sāuberlicham, kam ūchis apgabals jau bija paūhstams, ūo 1894. gadā winūch weens pats to bija apzelojis un 1895. gadā no jultija Itahū septembrim pa ūho apgabalu bija pawadijis pehtneeku Dr. Kolbu. Maija 16. deenā winūch ar ūawu feewu, mahzito mifiones amatneeku Fickertu un daūheem neūejeem iūzeloja no Itutas un 20. maijā noūiwa Ritwi. Pehz tam, ka Mulango bija iūraudūta par wifuderigako weetu, eefahkās wajadūgo ehku zelūchana. Preeūch buhwes darbeem bija paūtelleti buhwmeiūtari iū Mombajas, kas kaūdas deenas wehlaū ari eeradās. Derigus buhwlofus atraūt un buhwplazi ūadabut, bija gruhts uūdewums, bet tā ka eedūimtee, kas paūchi bija luhguūchi, lai mifionari nomeūtos pee wineem, palihdūeja, tad waja- dūigais buhwloku daudūums drihs bija kopā. Buhwes darbi gaūji labi uū preeūchu. Wiūupirms uūzehla klehti, lehti un kuhiti. Auguūta widū uūūahka muhret namu no keegeleem preeūch mifionareem. Rautgan oktobra un nowembra mehneūhōs ūipri lija leetus un buhwes darbus loti kaweja, tad tomehr jau 1899. gada bezembra 4. deenā mifionari wareja ee-eet ūawā jaunā dūihwokli. Lai bada zeetejeem gaūdatu pelnu, wehl uūzehla ūaeefchanas ehku un diwas ehlas preeūch 30 koūtes ūkolneem un ūkolneezem.

Lai gan ari mifionars pats peepalihdūeja pee buhwes darbeem, tad tomehr winūch wifuwairak nodarbojās ar ūawām amata-dariūchanam. Katru ūwehtdeen notureja Deerwahrdus, pee kureem peedalijs 50—90 ūilweki, eefkaitot ūchini ūkaitli ari ūkolenus. Darba deenās notureja ūkolu, pee kura darba Sāuberlicham palihdūeja wina ūeewa un weens kriūtiū Kambeetiū no Itutas. 1899. gada beigās ūkolu apmekleja 18 ūkoleni.

Bija wiūai gruhts darbs, peeradinat koūtes ūkolenus un bahrinus pee ūchliūstas un kahtigas dūihwes. Netihree, kā meūchoni uūauguūchee behrni eefahkumā iūrahdijs tihri kā neūawaldami meūcha ūwehri. Au- dūinaūchana no mifionara un wina ūeewas praūūja daudū puūtu un paūchaisleegūchanās. Bet tagad ūchis darbs jau druūtu weeglaks. ūo wezakee ūkoleni, kas jau ilgaku laiku ūabijuūchi ūkolā un jau daudū maū ūpehū ūawalditees, tura par ūawu godu, tikumibas ūinā dod labu preeūch- ūihmi jaunakeem un ūchee atkal zenūhās darit paūal wezakeem Tadeht

ari miſionars wareja ſinot, ka wiſch jau daſchu preefu peedſihwojis pee teem audſekneem, fo Deews winam uſtizejis, un ka wiſch pats, kà ari wina ſeema ar leelato miſleſtibu iſpildot ſawu audſinaſchanas peenahkumu un darbu.

Deenu ſchë eedala tà: peh3 rihta pahtareem behrneem no pulkſten 9—11 jaſtrahda dahrſà. No pulkſten 11 lihds 2 wineem ir brihw-laiſks, kur tee war ſaneſt uhdeni un malku, taiſit puſdeenu, war mahzitees un atpuhſtees. No pulkſten 2 lihds $\frac{1}{25}$ ir ſtundas: laſiſchanà, rakſiſchanà, bihbeles ſtahtòs un dſeedaſchanà. Wakarus pawada ar rotalam, bilſchu apſkatiſchanu, ſtahtu ſtahtſiſchanu un t. t. Pulkſten dewinòs notur wakara luhgſchanu un tad — guſtà. —

Beſ tam miſionars Sàuberlichs peežas reiſes nedelà dewa kriſtibas mahzibu diweem ſaweem deeneſtneekneem, kaſ winam bij lihds nahtuſchi no ſkutas. 1899. gada 25. nowembri miſionars Sàuberlichs eeſahka ſludinat Deewa wahrdu trihs žitòs zeematòs.

Par wina darba augkeem, protams, wehl nefa ſewiſchka newar žazit. Tikai waram zeret, ka burnwu zeeniſchana buhs dabujuſi labu beſeenu, kad eewehrojam to, ka melno baku laiſkà laudis labpraht ſahwàs pohetees, kad bija redſejuſchi Eiroppeeſchu ahrſteſchanas labos panahkumòs.

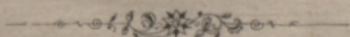
Nu eſam nobeiguſchi ſawu zelojumu pa Kambeeſchu miſiones ſtažijam. Kad nu wehl reiſ pahrdomajam wiſu to, fo eſam eewehrojuſchi katrà no ſchim ſtažijam, tad mums jaſaka, ka it wiſur daudſ un freetni tizis un teef ſtrahdats. Un ja ari tikai maſ auglu un panahkumu eſam atraduſchi, tad neaiſmirſiſim, ka peenahkumi neſtahw muhſu ſpehkà, muhſu gribeſchanà un ſkreeſchanà. Weenigi Deews ir taſ ſwehtibas dewejs un pateeſi, wiſch peeſchkiſks ſchim labam darbam ſawu ſwehtibu, ja wina wahrds ſchtiſhti un ſkaidri tiſks mahzits. Deewa wahrds neatgreeſchàs atpakal tuſchks, bet iſdara ſawu darbu. Deewa wahrds ſtrahda ſlepeni, bet beſ miteſchanas. Tà tad mums, ſkatotees uſ miſiones darbu pee Kambeeſcheem, ar zeetibu jagaida, lihds kamehr ta labà ſehkla, fo miſionari ſehjuſchi, eeſahks dihg̃t un augt.

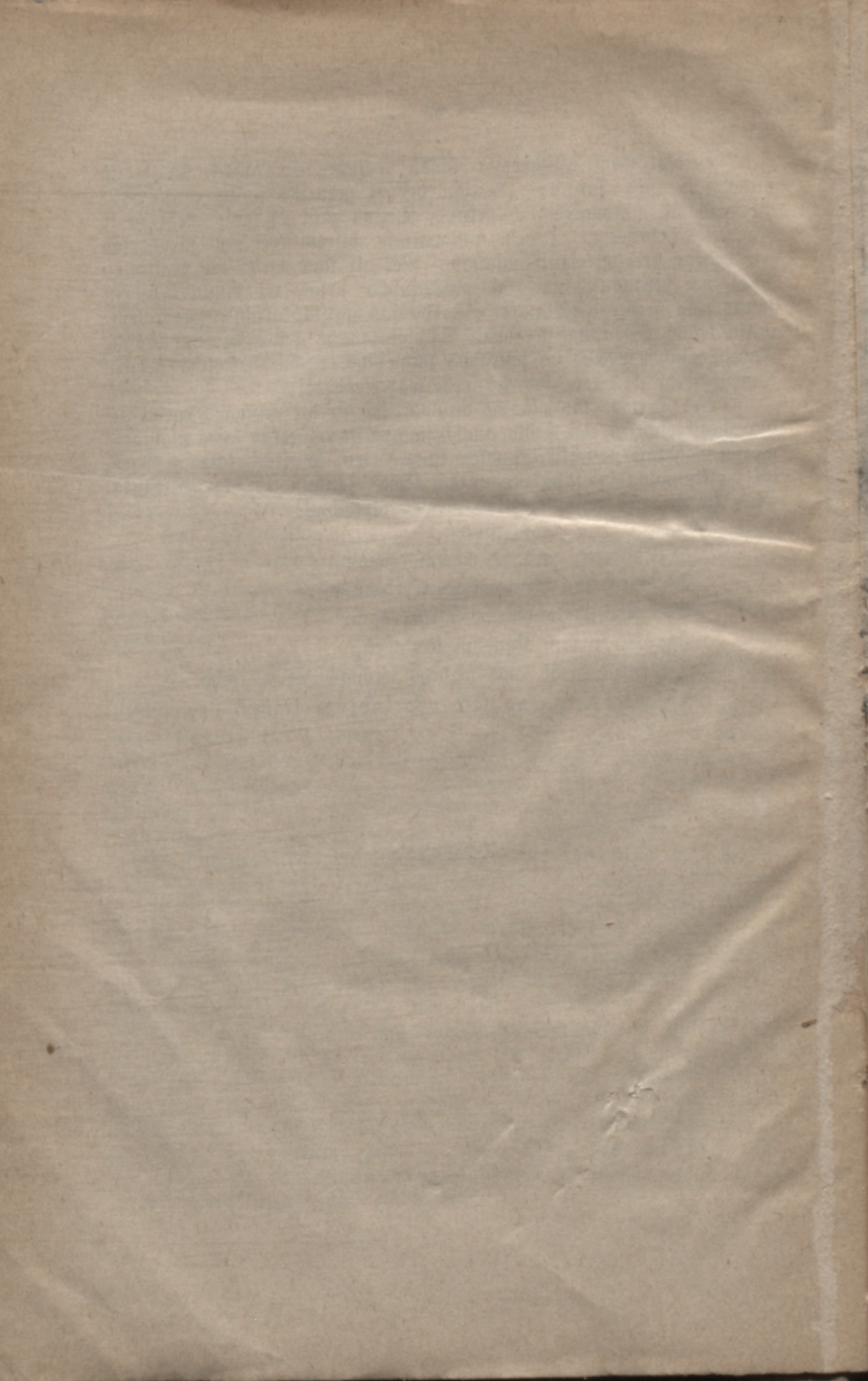
Uſfahrtojami nu wehl reiſ tos jautajumus, kuruſ ſchis grammatinas pirmà dalà zehlàm preeſchà, waram dot tahdu atbildi, ka pahr Ukambu warbuht drihſ ſahks deena auſt. Neſkatotees uſ jau mineto eeſpaidu, fo ſchi tauta no miſiones darba ſanehmuiſchi, un kaſ wehl deeſgan maſ manams, žeriba tweràs pee teem audſekneem, kuruſ Deews bada laiſkà miſionareem peewedis. Zaur to, ka tee dſihwo ſtažijàs paſtahwigi kopà ar kriſtiſigem žilwekeem, ka tee teef audſinati Deewa-bijaſchanà un pamahzibà, kà teem allaſch preeſch azim kriſtigas mahjas un dſihwes preeſchſihme, zaur to, kà domajam, ſchee audſekni paliks par raugu, kaſ peh3 pahrnems un ſaraudſès wiſu ſawu tautu, tà ka ta padoſees kriſtigai tizibai un dſihwei.

Beidsot wehl uffihmejam kahdu wahrdu, fo kahds Kambeetis praweescha garâ fazijis: „Muhsu behrni peenems juhfu eeraschas!“ Peewesdams miſionareem audſeknus, Deews zaur to winu wehribu ir peegreesis behrneem. Tadehl miſionareem wiſeem ſpehkeem jaruhpejâs par behrnu kreetnu iſaudſinaſchanu. Bet aiſ ſcha darba lai neaiſmirſt darbu pee peeauguſcheem; lai peeauguſcho ſirdis ari buhtu neſin ziſ zeetas, tâs peeder Peſtitajam. Darbs jau gan ir gruhts: zeeta ſeme praſa daudſ puhtu un ſweedru. Beidsot tomehr ari zeetu ſemi lauſch! Tadehl jaluhdſ Deews un jaſtrahda miſleſtibâ, tijibâ, paſeetibâ, zeribâ, kamehr wehl ir deena, kamehr wehl war ſtrahdat!

Bet Deews, tas plaujas Kungs, lai ſwehti miſiones darbu ari pee Kambeescheem, lai fuhta allaiſch jaunus ſtrahdneekus ſawâ plaujamâ un lai bagatigi peeſchkir draudſem ſawu Garu, to aiſluhgſchanas Garu, lai nahktu wina walſtiba pee wiſam ſemes tautam un lai atſkanetu wina ſlawâ wiſâ paſaulê wiſâs mehlês muhſchigi!

Uſmoſtees gars no wezâm deenam,
Tu gars, ſas pirmeem leezineekem bij,
Dod Kriſtus laudim, dod ikweenam,
Ka wiſi ir tam Kungam leez'neeki.
Lai wiſur drihſ tawſ wahrds, Kungs Jeſus, ſpihd,
Ka wiſas tautas tew pee kahjam kriht! —

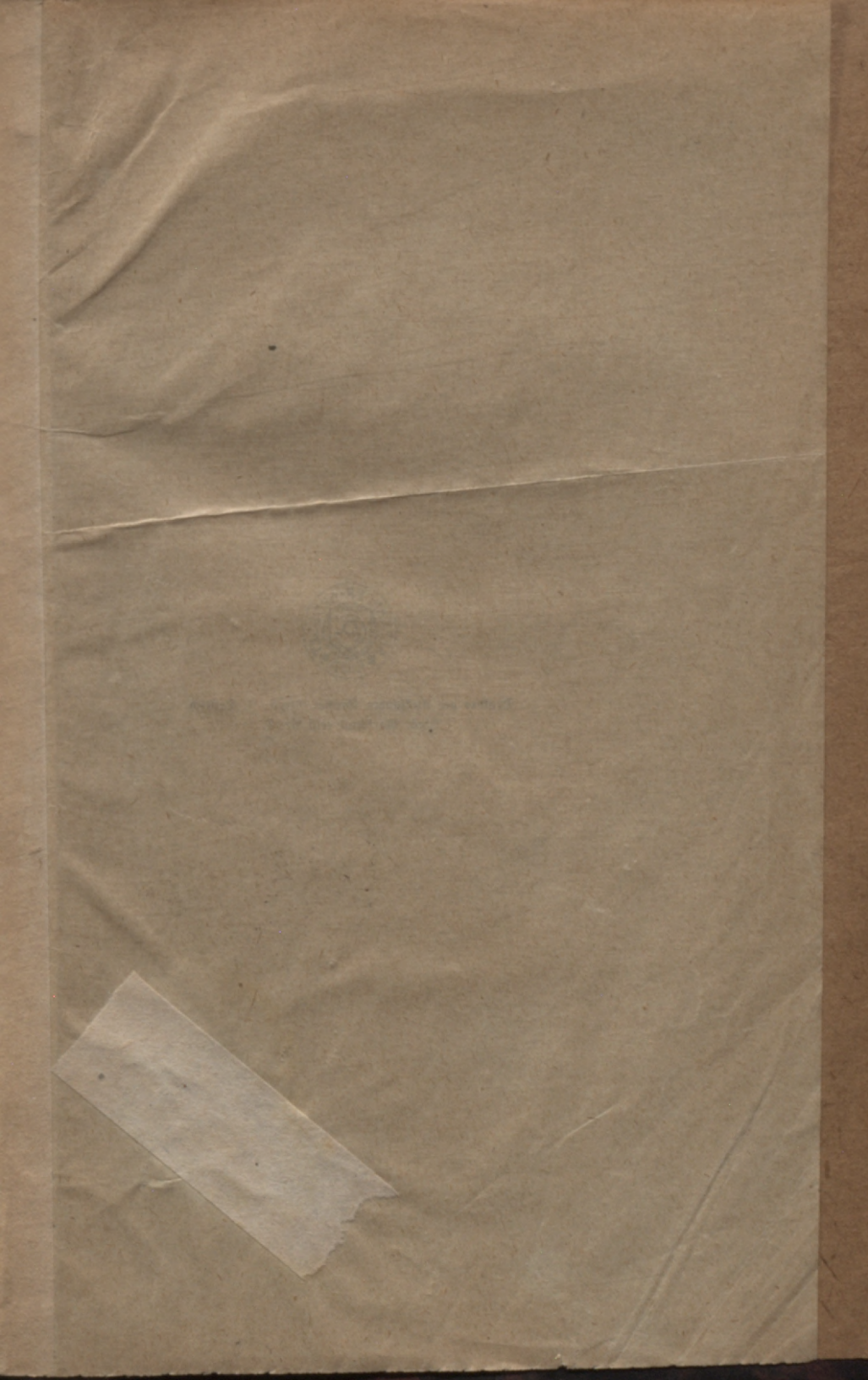

a 3390

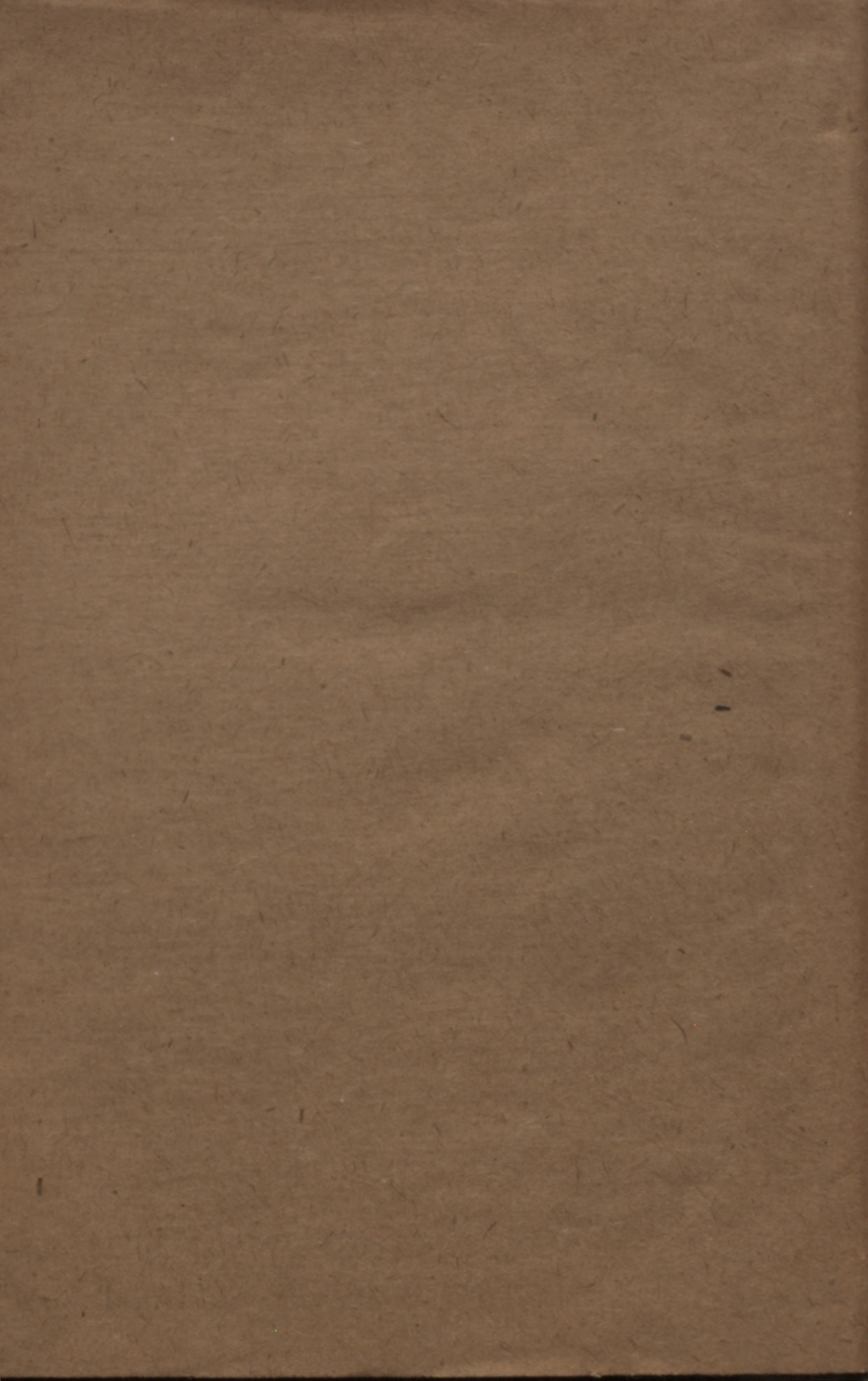
atv. p.

Drufats pec Aleksandra Grosse, firmā: G. Deutsch,
Rīgā, Maršfata ceļā Nr. 1.

42

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309094056